

Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), 15 April 1994], (2010) Ofitsiyni visnyk Ukrainy, 84: 503.

2. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon No. 435-IV vid 16.01.2003* [Civil Code of Ukraine: Law No. 435-IV, 16 January 2003], (2003) Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy.

3. *Pro okhoronu prav na zaznachennia pokhodzhennia tovariv: Zakon No. 752-XIV vid 16.06.1999* [On the Protection of Indication of Origin: Law No. 752-XIV, 16 Juny 1999], (1999) Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy.

4. **Melnychenko Iu. S.** (2012), *Tsyvilno-pravova okhorona prava na heohrafichne zaznachennia v Ukraini: monohrafiia* [Civil Legal Protection for Geographical Indication in Ukraine: monograph], Donetsk: Vyd-vo 'Noulidzh' (donetske viddilennia).

5. **Sordelli L.** (1991), Les possibilities futures de protection international des indications geographiques, La prop. Ind.

6. **Verkman Kasper Dzh.** (1986), *Tovarnye znaky: sozdanye, psykholohyia vospryiatyia; per. s anhl.* [Trademarks: their creation, psychology, and perception; translated from English], M.: Prohress.

7. **Orliuk O. P., Androshchuk H. O., Butnik-Siverskyi O. B., Drob'iazko V. S., Kryzhna V. M. et al.** (2007), *Pravo intelektualnoi vlasnosti: akademichnyi kurs: pidruchnyk dlia stud. vyshchyykh navch. zakladiv* [Intellectual property: Academic Course: a textbook for students of higher education institutions], Akademiia pravovykh nauk Ukrainy, Naukovo-doslidnyi in-t intelektualnoi vlasnosti, in Orliuk O. P., Sviatotskoho O. D. (ed.), Kyiv: In Yure.

8. **Dozortsev V. A.** (2003), *Intellektualnye prava: poniatie, systema, zadachi kodifikatsii* [Intellectual rights: concept, system, problems of codification], M.: Statut.

9. *Rehlament Yevropeiskoi Rady No. 2081/92 vid 14 lypnia 1992 roku pro zakhyst heohrafichnykh zaznachen ta naimenuvan pokhodzhennia silskohospodarskykh produktiv ta prodovolchyykh tovariv* [The European Council Regulation No. 2081/92, 14 July 1992 on the protection of geographical indication and designation of origin for agricultural products and foodstuffs], (1992) OB L 208, p. 1.

10. **Medvediev A. S.** (1999), *Naimenuvannia mistsia pokhodzhennia tovaru – ob'iekt pravovoi okhorony* [Indication of origin of goods is the object for legal protection], *Intelektualna vlasnist*, 3–4: 35–37.

11. **Kapitsa Iu. M., Stupak S. K., Vorobiov V. P. et al.** (2006), *Pravo intelektualnoi vlasnosti Yevropeiskoho Soiuzu ta zakonodavstvo Ukrainy* [Intellectual Property Rights of the European Union and Ukrainiane legislation], in Kapitsa Iu. M. (ed.), K.: Ydavnychiy dim 'Slovo'.

12. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy z pytan intelektualnoi vlasnosti v chastyni vykonannia vymoh, pov'iazanykh zi vstupom Ukrainy do SOT: Zakon No. 254-VI vid 10.04.2008 r.* [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Intellectual Property of the requirements related to Ukraine's accession to the WTO Law No. 254-VI, 10 April 2008], (2008) Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 23: 615.

10

Правовий механізм реалізації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом

Віктор МУРАВІОВ,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри порівняльного і європейського права
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Доведено, що підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом та його державами-членами відкриває перед нашою державою перспективу інтеграції до цього об'єднання з можливим членством у ньому після створення між партнерами зони вільної торгівлі. Відзначається, що реалізація Угоди про асоціацію здійснюється на міжнародному й національному рівнях завдяки використанню різних засобів – приєднання до міжнародних договорів; приведення національних законів у відповідність до правових актів інституцій ЄС; визнання Україною національних стандартів держав-членів ЄС; взаємного дотримання правил другої сторони тощо. Наголошується на тому, що найважливішим правовим інструментом поширення європейських *acquis communautaire* на внутрішній правопорядок України є гармонізація національного законодавства з правом Євросоюзу.
Ключові слова: Європейський Союз, правові інструменти, гармонізація законодавства, міжнародна угода, *acquis communautaire*, Угода про асоціацію.

Правовой механизм реализации Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом

Виктор МУРАВЬЕВ, доктор юридических наук, профессор, заведующий кафедрой сравнительного и европейского права Института международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

Доказано, что подписание Украиной Соглашения об ассоциации с Европейским Союзом и его государствами-членами открывает перед нашим государством перспективу интеграции в это объединение с возможным членством в нем после создания между партнерами зоны свободной торговли. Отмечается, что реализация Соглашения об ассоциации осуществляется на международном и национальном уровнях благодаря использованию различных средств – присоединения к международным договорам; приведения национальных законов в соответствие с правовыми актами институций ЕС; признания Украиной национальных стандартов государств-членов ЕС; взаимного соблюдения правил другой стороны и т. п. Подчеркивается, что важнейшим правовым инструментом распространения европейских *acquis communautaire* на внутренний правовой порядок Украины является гармонизация национального законодательства с правом Евросоюза.

Ключевые слова: Европейский Союз, правовые инструменты, гармонизация законодательства, международное соглашение, *acquis communautaire*, Соглашение об ассоциации.

Legal Mechanism of Realization of the Association Agreement between the European Union and Ukraine

Viktor MURAVIOV, Doctor of Juridical Science, Professor, Head of the Department of Comparative and European Law of Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv

It is proven that the signing of the Association Agreement between the European Union and its Member States and Ukraine opens to our state a prospect of its integration in this organization with possible membership therein upon the creation of the free trade area between the partners. Realization of the Association Agreement by Ukraine is noted to be carried out at the international and national levels by various means: accessing to international treaties; bringing national laws in accord with the legal acts of the EU institutions; recognizing national standards of the EU Member States; mutual adhering to the rules of the other party, etc. Harmonization of the national legislation with the European Union law is emphasized to be the most powerful legal instrument to introduce the EU's *acquis communautaire* into the internal legal order of Ukraine.

Keywords: European Union, legal instruments, harmonization of legislation, *acquis communautaire*, Association Agreement.

Серед міжнародних договорів, які укладає Європейський союз (ЄС) із третіми країнами й міжнародними організаціями, особливу роль у залученні партнерів ЄС до європейської інтеграції відіграють угоди про асоціацію. Угоди про асоціацію ЄС із третіми країнами, зокрема країнами-учасниками східного партнерства [3], становлять один з потужних правових інструментів створення такими країнами із Союзом простору стабільності й економічного, політичного та правового співробітництва [7]. Вони віддзеркалюють значною мірою правову політику Євросоюзу. Завдяки угодам про асоціацію право ЄС поширює свою дію на внутрішні правові порядки асоційованих країн. 27 вересня 2014 року Верховна Рада та Європейський парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію.

1 листопада 2014 року набрали чинності положення угоди стосовно політичного й економічного співробітництва сторін за винятком положень про створення зони вільної торгівлі. Відтак докладний аналіз особливостей асоціації України з ЄС наразі є актуальним для української науки європейського права.

Практично питанням створення асоціації між Україною та Євросоюзом були присвячені лише роботи І. Березовської [11], Н. Мушак [12], К. Хілліона [13]. Проте нові реалії співпраці України з ЄС потребують подальшого дослідження цієї проблематики. На жаль,

правовим проблемам впливу права ЄС на характер і зміст угод про асоціацію, що створює передумови для експансії *acquis* Євросоюзу в правовий порядок третіх країн, поки що не приділялося достатньої уваги в українській та зарубіжній літературі із європейського права. З огляду на це, вивчення зазначених питань становить актуальну проблему сучасної науки міжнародного й європейського права, а їхнє вирішення матиме вагомим практичне значення. Пропонована стаття є спробою певною мірою заповнити прогалини аналізу спектра питань екстратериторіальної дії права Євросоюзу.

Угоду про асоціацію між Україною та ЄС і його державами-членами (УА) можна віднести до нового покоління угод ЄС про співпрацю з третіми країнами [2]. Це перша угода про асоціацію з європейською країною, укладена після набрання чинності Лісабонськими редакціями Римського й Маастрихтського договорів. У ній відображено кардинальні зміни, внесені до Лісабонських редакцій установчих договорів про ЄС (ДЄС) і про функціонування ЄС (ДФЄС) [8]. Запроваджені зміни стосувалися, зокрема, поширення повноважень ЄС на нові сфери співпраці, як-от: космос, спорт, туризм, енергія, цивільна оборона, адміністративне співробітництво, гуманітарна допомога тощо. Євросоюз дістав додаткові повноваження у сферах зовнішньої політики і політики безпеки (СЗППБ) та спільної

торговельної політики (СТП). Це дало можливість поширити співпрацю в рамках асоціації між Україною й ЄС на нові сектори та залучити до співробітництва нові органи й агенції Євросоюзу.

УА є широкомасштабною угодою, яка налічує 485 статей. За змістом УА можна поділити на кілька частин. Проте такий поділ є умовним, оскільки положення про окремі сектори співпраці містяться як у загальній, так і спеціальній частинах.

Включення до УА значної кількості сфер співпраці зумовлює потребу реалізації її положень за допомогою низки правових інструментів. Вони включають насамперед міжнародні угоди, законодавчі та інші нормативні акти України, визнання Україною законодавчих актів та рішень Суду ЄС. Окрім цього, УА містить запозичені положення з установчих договорів про ЄС, а також значну кількість внесених до додатків актів інститутів Євросоюзу. Застосовуючи їх, Україна має враховувати відповідну практику ЄС у цих сферах.

Преамбула УА закріплює деякі положення установчих договорів про Європейський Союз та функціонування ЄС. Йдеться насамперед про спільні цінності (статті 2 та 3 ДЄС). Окрім поваги до демократичних принципів, верховенства права, прав людини і фундаментальних свобод, разом із правами національних меншин, недискримінації меншин, поваги різноманітності, людської гідності, в УА додані принцип доброго врядування, принципи ринкової економіки, що мають полегшувати участь України в європейських політиках.

Спільні цінності належать до так званого суттєвого елемента УА. Україна має дотримуватися цих цінностей у своїй правовій політиці. У разі порушення Україною суттєвого елемента УА угода може бути денонсована Євросоюзом без попередніх консультацій чи застосування процедури вирішення спорів (ст. 2).

З другого боку, визнання в УА України європейською країною, яка має спільну історію й спільні цінності з державами-членами ЄС, відкриває для держави можливість приєднання в майбутньому до Євросоюзу, оскільки його членом може стати будь-яка європейська країна, котра поважає цінності, зазначені в ст. 2 ДЄС, і зобов'язується втілювати їх у життя.

Як і переважна більшість угод про асоціацію з ЄС, УА передбачає встановлення привілейованих зв'язків сторін, які мають містити участь України у політиках ЄС та його програмах і агенціях (ст. 1).

Інструментами політичної асоціації стають політичний діалог, співпраця та зближення у сфері зовнішньої політики та політики безпеки.

УА передбачає продовження політичного діалогу, започаткованого УПС [4], Планом дій Україна – Євросоюз, Порядком денним асоціації Україна – ЄС [6]. Політичний діалог має відбуватися на кількох рівнях: на вищому рівні – керівників держав, урядів, міністерств, включаючи зустрічі в рамках Ради асоціації та регулярні зустрічі на рівні міністерств закордонних справ, політичних керівників (директоратів) та експертів, дипломатів, а також високопосадовців та експертів військових установ у межах міжнародних організацій. До політичного діалогу віднесені також консультації в екстраординарних ситуаціях та зустрічі в рамках Парламентського комітету асоціації. Політичний діалог спрямований на посилення поваги до демократичних принципів, верховенства права, запровадження доброго врядування, забезпечення прав людини, боротьбу з корупцією.

Тісна співпраця між сторонами передбачена у сфері СЗППБ. Її складовою є також сфера спільної політики безпеки і оборони (СПБО). Згідно з Поряд-

ком денним асоціації Україна – ЄС, який доповнює УА, вона включає посилення консультацій і координацію через дипломатичні та військові канали з метою розв'язання міжнародних проблем, урахування приєднання України до декларацій і спільних позицій ЄС, продовження діалогу з питань імплементації Стратегії європейської безпеки, визначення можливостей участі України в операціях у межах ЄПБО, подальшу імплементацію Севільських домовленостей стосовно консультацій і співпраці між ЄС та Україною щодо участі України в операціях з урегулювання конфліктів та відповідних навчаннях, вивчення можливостей участі Збройних Сил України у формуванні багатонаціональних тактичних бойових груп, посилення співпраці з урегулювання конфлікту в Молдові (5 + 2), продовження консультацій щодо санкцій, які застосовує ЄС, військову й технологічну співпрацю ЄС та України, заохочення співпраці стосовно визначених дій між українськими інституціями, з одного боку, й агенціями та органами ЄС, задіяними у сферах СЗППБ і ЄПБО, – з другого, як-от: Європейська оборонна агенція, Інститут ЄС з вивчення питань безпеки, Супутниковий центр ЄС та Європейський коледж з питань безпеки і оборони. До цієї сфери співпраці віднесена також боротьба з тероризмом, нерозповсюдження зброї масового ураження, запобігання незаконному експорту зброї на засадах Спільної позиції Ради 2008/944/СЗППБ.

Україна має реалізувати положення УА щодо необхідності ратифікації Україною Римського статуту про створення Міжнародного кримінального суду (ст. 8). Це питання, вірогідно, потребуватиме внесення поправок до Конституції України, що певною мірою може ускладнити процес його вирішення.

Важливе значення для України має співпраця з Євросоюзом у сфері юстиції, свободи та безпеки (розділ III). УА підтвердила, що рух осіб між ЄС та Україною має регулюватися чинними угодами про реадмісію (2007) [9], спрощення видачі віз (2007) [10], а також шляхом поступового запровадження для громадян України безвізового режиму, визначеного Планом дій щодо лібералізації візового режиму (2010) (ст. 19) [1].

Передбачену розділом III УА співпрацю у сфері свободи, безпеки й юстиції треба розглядати в контексті зобов'язань, які містяться в Плані дій 2007 року та Порядку денному асоціації Україна – ЄС. Перед Україною стоїть завдання розвинути систему захисту персональних даних на основі ратифікації Конвенції Ради Європи 1981 року «Про захист персональних даних» і додаткового протоколу до неї та їхньої імплементації, що є умовою для підписання угод між Україною та Європолом і Євроюстом, включаючи обмін оперативною інформацією.

До розділу III увійшли також положення про статус працівників – громадян України в ЄС (ст. 17). На працівників з України не поширюється повною мірою свобода руху осіб у межах ЄС. Україна має регулювати питання допуску до праці для своїх громадян на ринку ЄС на основі двосторонніх міжнародних договорів з кожною державою-членом Євросоюзу (ст. 18). З цієї метою Україна вже уклала двосторонні міжнародні договори з окремими державами-членами ЄС – Польщею (1994), Литвою (1995), Латвією (1996), Португалією (2003) про взаємне працевлаштування громадян та трудову міграцію.

Питання соціального забезпечення, виплати пенсій чи інших видів допомоги без внесків в УА не висвітлюються. Ймовірно, ці питання регулюватимуться міжнародними договорами і будуть викладені в редакції,

котра виключатиме будь-яку пряму дію положень права ЄС завдяки чіткому посиланню на подальшу підготовку окремих договорів, що гарантуватимуть ці права. Таке формулювання виключатиме можливість для робітників-мігрантів з України посилатися на положення права Євросоюзу стосовно певних соціальних виплат, окрім відрахувань на заробітну платню.

Практика реалізації Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС (ст. 25) виходить з необхідності регулювати ці питання також на основі двосторонніх договорів між Україною та окремими державами-членами. Зокрема, Україна уклала двосторонні договори про співробітництво в сфері соціального забезпечення з Латвійською Республікою (1998), Королівством Іспанія (1996), Литовською Республікою (2001), Естонською Республікою (1997), Словацькою Республікою (2000), Чеською Республікою (2001), Республікою Болгарія (2001), Португальською Республікою (2009), Республікою Польща (2012).

Лібералізація візового режиму відкриє можливість для більш вільного руху з України в ЄС підприємців, провайдерів послуг та інших категорій осіб, пов'язаних із виробництвом.

Фізичні особи, які надають послуги згідно з положеннями УА, користуються правом в'їзду та тимчасового перебування на території другої сторони.

«Ключовий персонал» українських компаній та компаній ЄС отримує право на проживання на території другої сторони до трьох років. До такого персоналу відносять громадян ЄС або України, котрі належать до управлінських або наглядових структур і мають спеціальні знання стосовно певних аспектів діяльності компанії. Ці знання можуть визначати конкретну кваліфікацію.

Представники бізнесу та провайдери бізнесових послуг можуть залишатися на території другої сторони протягом 90 днів кожні 12 місяців. Учні можуть перебувати на території другої сторони до 1 року.

З певними обмеженнями дозволено надавати договірні послуги: юридичні, бухгалтерські, консультативні в сфері оподаткування, комп'ютерні, рекламні, дослідницькі, експериментальні, туристичні, в сфері розваг тощо (ст. 101). УА визначає вимоги щодо кваліфікації осіб, котрі пов'язані з наданням послуг, та досвіду, який вони мають у цій сфері, терміни перебування (до 6 місяців), умови ліцензування тощо.

Основну увагу УА надає економічному співробітництву. В УА передбачено поступове (упродовж щонайбільше 10 років) запровадження «зони вільної торгівлі» (ЗВТ), котра має бути створена відповідно до ст. XXIV ГАТТ/СОТ.

Лібералізація торгівлі в межах ЗВТ має здійснюватися насамперед завдяки скасуванню митних зборів та інших нарахувань. Про мито та додаткові нарахування йдеться у ст. 27 УА.

Відповідно до УА Україна має дотримуватися тарифної номенклатури товарів, що ґрунтується на положеннях Конвенції про гармонізовану систему опису і кодування товарів, яка ухвалена в рамках Всесвітньої митної організації (ВМО) 1983-го (ст. 28).

Згідно з положеннями УА скасування мита на імпорт розтягнуто на 5 років. При цьому сторони не повинні вводити нові мита (статті 29, 30). Що ж до експорту, то на нього заборонені мито, податки й заходи еквівалентної дії (ЗЕД). Україна має перехідний період для їхньої ліквідації і можливість застосовувати тимчасові захисні заходи (ст. 31).

Щодо нетарифних заходів, то сторони мають застосовувати для товарів другої сторони національний режим (НР).

На сферу торговельних відносин між сторонами розповсюджується також захисний режим ГАТТ. УА надає можливість сторонам використовувати захисні заходи в торгівлі. Правовий механізм захисту інтересів національних виробників регулюється угодами ГАТТ/СОТ – Угодою про захисні заходи, Антидемпінговою угодою, Угодою про субсидії і компенсаційні заходи (статті 40, 46).

Дуже важливим для України є обмеження чи скасування технічних бар'єрів у торгівлі. З метою регулювання цих питань Угода СОТ про технічні бар'єри в торгівлі (ТБТ) та Угода СОТ про застосування санітарних та фітосанітарних заходів мають бути інкорпоровані в УА (ст. 54).

Передбачено також заохочення участі України в європейських організаціях зі стандартизації, а також координація позицій України та ЄС у Європейській економічній комісії ООН.

Головним інструментом реалізації УА є гармонізація законодавства України з правом ЄС. У вступній частині УА наголошується на взаємозалежності економічної інтеграції й створенні ЗВТ між Україною та ЄС, а також підкреслюється важлива роль у процесі формування ЗВТ гармонізації законодавства України з основними елементами *acquis* ЄС (докладніше див.: [14]).

Механізм гармонізації законодавства схожий на запроваджений в Угоді про Європейський економічний простір (ЄЕП) [5]. У додатках до УА містяться списки актів ЄС, з положеннями яких Україна має гармонізувати своє законодавство. До цих списків можуть вноситися зміни за рішеннями Ради асоціації. Однак між цими двома механізмами є велика різниця. Особливо щодо актів ЄС, котрі можуть бути ухвалені в майбутньому. В ЄЕП, окрім норм права Євросоюзу, які діяли ще до підписання Угоди про ЄЕП, на асоційовані країни можуть бути поширені положення майбутніх актів інститутів Євросоюзу у формі регламентів та директив. Це передбачено ст. 7 Угоди про ЄЕП, у котрій зазначається, що постанови інститутів ЄС, на які є посилання в додатках до Угоди чи які містяться в них, а також постанови Спільного комітету асоціації стають складовою національних правопорядків асоційованих країн. При цьому регламенти мають пряму дію в правопорядках асоційованих країн, а директиви є обов'язковими щодо результату, який треба отримати, залишаючи вибір способу імплементації за владними установами цих країн. Це означає, що положення права ЄС у формі регламентів можуть безпосередньо застосовуватися державами-членами ЄЕП.

Щодо УА має діяти м'якший механізм, який не передбачає прямої дії положень регламентів ЄС, котрі містяться в додатках до УА, у внутрішньому правопорядку України. Однак Україна може запровадити схожий механізм реалізації через відсилання в національному законодавстві до актів ЄС чи здійснити інкорпорацію в національне законодавство окремих положень або цілих блоків норм права Євросоюзу.

В УА передбачені різні способи гармонізації законодавства України з правом ЄС.

У сфері технічних правил, стандартів та оцінки відповідності (ст. 56) Україна бере на себе зобов'язання вжити необхідних заходів для поступового забезпечення відповідності її законодавства до законодавства ЄС та виконувати принципи й практики, встановлені у відповідних рішеннях та регламентах.

Також Україна зобов'язується інкорпорувати відповідні *acquis* ЄС у своє внутрішнє законодавство, здійснивши низку інституційних реформ.

З цією метою національні структури України, які вирішують ці питання, мають брати повноцінну участь у відповідних європейських із міжнародних організаціях. Понад те, Україна має поступово транспонувати (ввести) зведення європейських стандартів (EN) як національних, водночас припинивши застосування національних стандартів, які суперечать європейським, разом із міждержавними стандартами (ГОСТ), що були ухвалені до 1992-го. Після здійснення Україною всіх перелічених заходів до Протоколу УА має бути включена Угода СОТ щодо оцінки відповідності й допуску промислових виробів.

У сфері державних закупівель в Україні передбачається здійснити системну реформу, створивши такий механізм проведення процедур закупівель та здійснення моніторингу за дотриманням законодавства, що ґрунтуватиметься на принципах, які регулюють державні закупівлі в ЄС.

Відповідно до законодавства ЄС такими є принципи недискримінації, рівного ставлення, прозорості та пропорційності. Україна має поетапно гармонізувати своє законодавство з *acquis*, ураховуючи судову практику та заходи імплементації законодавства ЄС.

Основні положення УА, які регулюють відносини сторін у сфері конкуренції, передбачають створення для неї умов Євросоюзу. У цьому зв'язку відповідні положення УА (статті 253, 256) безпосередньо відсилають до статей ДФЕС, що регулюють конкуренцію на спільному ринку (статті 101, 102 та 106), а також до положень регламентів ЄС.

Право ЄС поширюється також на надання державної допомоги, котра має здійснюватися відповідно до обов'язкових стандартів, визначених у директивах ЄС (Додаток ХХІХ). Для тлумачення положень УА стосовно державної допомоги повинні застосовуватися критерії, закріплені у статтях 93, 106, 107 ДФЕС, з відповідними тлумаченнями, наданими Судом ЄС, а також в актах вторинного законодавства, рамкових керівних засадах та інших адміністративних актах ЄС.

У сфері захисту інтелектуальної власності згідно з положеннями статей 161, 221, 228 УА сторони діють відповідно до норм міжнародних конвенцій, зокрема, до положень статей 1–22 Міжнародної конвенції про охорону прав акторів-виконавців, виробників фонограм і органів радіомовлення (Рим, 1961), статей 1–18 Бернської конвенції про охорону літературних та художніх творів (Берн, 1886, переглянута 1979-го), статей 1–14 Угоди ВОІС щодо авторських прав (1996), статей 1–23 Угоди ВОІС щодо виконання і фонограм (1996), Конвенції щодо біологічної різноманітності (1992), Міжнародної конвенції про захист нових сортів рослин (1961, переглянута в Женеві 1972-го, 1978-го та 1991-го) тощо.

Окрім приєднання до положень та імплементації міжнародних конвенцій у сфері захисту прав інтелектуальної власності, Україна має удосконалити власний правовий механізм, здатний забезпечити ефективний захист права на інтелектуальну власність на національному рівні.

У сферах надання послуг, визначених в УА, передбачено зближення чинного й майбутнього законодавства з *acquis* ЄС, що загалом має сприяти доступу до ринків послуг. Воно почнеться з моменту підписання УА і поступово поширюватиметься на всі елементи угоди, які згадуються у Додатку ХVІІ.

Аби полегшити процес гармонізації законодавства, ЄС має заздалегідь інформувати Україну про зміни у своєму законодавстві.

УА передбачає створення спеціального інституційного механізму в сфері регулювання торговельних відносин. До його основних елементів можна віднести діалог щодо захисту торгівлі на рівні експертів, який функціонує на основі *ad hoc*, та механізм вирішення суперечок.

Для врегулювання суперечок УА передбачає використання різних способів, як-от: проведення консультацій, арбітраж. Рішення арбітражної палати є обов'язковим (ст. 311). Якщо суперечка стосується питань тлумачення актів інститутів ЄС у сфері регуляторного зближення, арбітраж звертається до Суду ЄС. Допоки Суд ЄС не надасть свого рішення, арбітражного рішення не виносять. Рішення Суду ЄС є обов'язковим для арбітражу (ст. 322).

Разом із тим залишається невирішеним правовий механізм реалізації актів органів асоціації, насамперед рішень Ради та Комітету асоціації. Відповідні механізми поки не вироблені.

Така сама ситуація із застосуванням європейських стандартів (EN). При цьому Україна має транспонувати (ввести) зведення технічних правил, стандартів та оцінки відповідності ЄС як національних стандартів у відведений згідно з УА термін. Яким чином це буде зроблено, наразі не зовсім зрозуміло.

Однак, незважаючи на певні труднощі, створення належних правових механізмів і реалізація УА відкриває для України перспективу залучення до процесу європейської інтеграції.

Список використаних джерел

1. План дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України від 22 листопада 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=244813273&cat_id=223280190&ctime=1324569897648
2. Угода про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з другого боку, від 27 червня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011/paran2820#n2820
3. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council of 3 December 2008: COM (2008) 823 final. Eastern Partnership [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0823:FIN:EN:PDF>
4. Council and Commission Decision of 26 January 1998 on the conclusion of the Partnership and Cooperation Agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part // Official Journal of the European Communities. – 19.02.1998. – № L 49/1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/anti_fraud/documents/countries/ukraine_en.pdf
5. Decision of the Council and the Commission of 13 December 1993 on the conclusion of the Agreement on the European Economic Area between the European Communities, their Member States and the Republic of Austria, the Republic of Finland, the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Kingdom of Sweden and the Swiss Confederation // Official Journal of the European Communities. –

03.01.1994. – № L 001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31994D0001>

6. EU – Ukraine Association Agenda to prepare and facilitate the implementation of the Association Agreement, as endorsed by the EU – Ukraine Cooperation Council (Luxembourg, 24 June 2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/ukraine/docs/eu_ukr_ass_agenda_24jun2013.pdf

7. European Neighbourhood and Partnership Instrument, Ukraine: Country Strategy Paper (2007–2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eeas.europa.eu/enp/pdf>

8. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007 // Official Journal of the European Union. – 17.12.2007. – Vol. 50, № С 306/01 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EN:HTML>

9. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб: Закон України № 116-VI від 15 січня 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/116-17>

10. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз: Закон України № 117-VI від 15 січня 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/117-17>

11. Березовська І. Угоди про асоціацію в практиці зовнішніх зносин Європейського Союзу / І. Березовська // *Ze studiow Polsko-Ukrainskich*. – Wrocław: Uniwersytet Wrocławski, 2008. – P. 25-31.

12. Мушак Н. Угода про асоціацію і свобода пересування громадян України в межах Європейського Союзу / Н. Мушак // *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. – 2013. – Вип. 115. – Ч. II. – С. 120–126.

13. Hillion C. A New Framework for the Relations between the Union and its East-European Neighbours / C. Hillion // *EUI Working Paper Law*. – 2007. – № 21. – P. 147–154.

14. Muraviov V. The Acquis Communautaire as a Basis for the Community Legal Order / V. Muraviov // *Miskolc Journal of International Law*. – 2007. – Vol. 4. – № 2. – P. 38–45.

References

1. *Plan dii shchodo liberalizatsii levropeiskym Soiuzom vizovoho rezhymu dlia Ukrainy vid 22 lystopada 2010 roku* [Action Plan on Visa Liberalization for Ukraine, 22 November 2010]. Available at: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=244813273&cat_id=223280190&ctime=1324569897648

2. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta levropeiskym Soiuzom, levropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony, vid 27 chervnia 2014 roku* [The Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, on the one hand, and Ukraine, on the other hand, 27 June 2014]. Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011/paran2820#n2820

3. *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council of 3 December 2008:*

COM (2008) 823 final. Eastern Partnership. Available at: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0823:FIN:EN:PDF>

4. *Council and Commission Decision of 26 January 1998 on the conclusion of the Partnership and Cooperation Agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, Official Journal of the European Communities, L 49/1, 19.02.1998*. Available at: http://ec.europa.eu/anti_fraud/documents/countries/ukraine_en.pdf

5. *Decision of the Council and the Commission of 13 December 1993 on the conclusion of the Agreement on the European Economic Area between the European Communities, their Member States and the Republic of Austria, the Republic of Finland, the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Kingdom of Sweden and the Swiss Confederation, Official Journal of the European Communities, L 001, 03.01.1994*. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31994D0001>

6. *EU – Ukraine Association Agenda to prepare and facilitate the implementation of the Association Agreement, as endorsed by the EU – Ukraine Cooperation Council (Luxembourg, 24 June 2013)*. Available at: http://eeas.europa.eu/ukraine/docs/eu_ukr_ass_agenda_24jun2013.pdf

7. *European Neighbourhood and Partnership Instrument, Ukraine: Country Strategy Paper (2007–2013)*. Available at: <http://eeas.europa.eu/enp/pdf>

8. *Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007, Official Journal of the European Union, Vol. 50, C 306/01, 17.12.2007*. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EN:HTML>

9. *Pro ratyfikatsiiu Uhody mizh Ukrainoiu ta levropeiskym Spivtovarystvom pro readmisiuu osob: Zakon Ukrainy No. 116-VI vid 15 sichnia 2008 roku* [On Ratification of the Agreement between the European Community and Ukraine on the readmission of persons: Law of Ukraine No. 116-VI, 15 January 2008]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/116-17>

10. *Pro ratyfikatsiiu Uhody mizh Ukrainoiu ta levropeiskym Spivtovarystvom pro sproshchennia oformlennia viz: Zakon Ukrainy No. 117-VI vid 15 sichnia 2008 roku* [On Ratification of the Agreement between the European Community and Ukraine on the facilitation of the issuance of visas: Law of Ukraine No. 117-VI, 15 January 2008]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/117-17>

11. **Berezovska I.** (2008) 'Uhody pro asotsiatsiiu v praktitsi zovnishnikh znosyn levropeiskoho Soiuzu' [Association agreements in practical foreign relations of the European Union], *Uniwersytet Wrocławski, Ze studiow Polsko-Ukrainskich*, pp. 25-31.

12. **Mushak N.** (2013) 'Uhoda pro asotsiatsiiu i svoboda peresuvannia gromadian Ukrainy v mezhakh levropeiskoho Soiuzu' [The Association Agreement and freedom of movement of citizens of Ukraine within the European Union], *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn* 115(II): 120–126.

13. **Hillion C.** (2007) 'A New Framework for the Relations between the Union and its East-European Neighbours', *EUI Working Paper Law* 21: 147-154.

14. **Muraviov V.** (2007) 'The Acquis Communautaire as a Basis for the Community Legal Order', *Miskolc Journal of International Law*, Vol. 4, No. 2, pp. 38-45.

